

Nihil Interit

Kustannusliike

Baabelin runouskirjasto

Tilaa Tuli&Savu

Toimitus

Mediakortti

Miia with two eyes

Runoviikko

Liity tuli-savu-
postituslistalle:

Liity

Ai miksi? Lue [täältä](#).

Kiitos kiinnostuksesta!
Lokakuun käyttötiedot
(1.11.2004)

Alaston media eli Benjamin "kaikkien keskinäisyhteyden" ajassa

Kenneth Goldsmithin ja Leevi Lehdon keskustelu, marraskuu 2002

[English version](#)

Leevi Lehto: Charles Bernstein käsittelee esseessään "Artifice of Absorption" (julkaistaan tällä sivustolla [suomenkielisenä käännöksenä](#)) kiinnostavasti runouden suhdetta muunlaiseen kirjoittamiseen. Hän korostaa runouden "keinotekoisuutta" (erityisyyttä) - käyttäen mm. sellaisia termejä kuin "keinoisuus" ja kielen "paksuus" kuvaamaan runollista kieltä ja runoutta mediana. Sinä taas tunnut painottavan enemmän arkikielemme "runollisuutta"?

Kenneth Goldsmith: On tärkeää muistaa, että eräs ns. kielirunouden (Language Poetry) alkuperäisiä yllykkeitä oli runoilija Robert Grenierin varhainen toteamus "Vihaan puhetta" ("I hate speech"), jossa näen pyrkimyksen asettaa konkretisoitu - tai "keinotekoinen" - kieli ensisijaiseksi suhteessa aikaisempien amerikkalaisten runoilijapolvien edustamiin "luonnollisen" puheen pyrkimyksiin. Mutta jos tutkimme lähemmin sanokamme jonkin Ginsbergin tai O´Haran tai Antinin "luonnollista" puhetta, havaitsemme että se ei ole lainkaan luonnollista. Se on täysin keinotekoisista kielistä kirjan sivulle kirjoitettuna - eikä voisi olla kauempana "oikeasta" puheesta.

Teoksessani *Soliloquy*, johon äänitin jokaisen yhden viikon aikana lausumani sanan, yritin pysyä tiukassa dokumentaarisuudessa. Noiden nauhojen kirjoittaminen puhtaaksi merkitsi puhutun sanan muuttamista kirjallisuudeksi. Tähän ei sisältynyt minkäänlaista editointia tai parantamista - kirjan sivuille päätyi täsmälleen se, mitä nauhoilla oli. Mutta tietenkään tämäkään ei ole "luonnollista" tai "oikeaa" puhetta - teoksen luominen edellytti kymmeniä ja taas kymmeniä "esteettisiä" ratkaisuja kuten esimerkiksi: mihin rivinvaihdot sijoitetaan? otanko mukaan kaiken muminan, mmm- ja hmmm-äännähdykset? missä käytän kysymysmerkkiä? mitä teen kun en ymmärrä tiettyjä epäselviä sanoja? ja niin edelleen. Vaikka *Soliloquy* voikin näyttää kovasti "oikealta" puheelta, sekin on joka kohdaltaan aivan samalla lailla konstruoitua tekstiä kuin kieli-, beat- tai ns. New Yorkin koulun runouskin.

Silti *Soliloquy* on niin lähellä "oikean" puheen transkriptiota kuin ylipäätään mahdollista on. Ja mikä hämmästyttävää, se on kielellisesti äärimmäisen fragmentaarinen (epäyhtenäinen, disjunkttiivinen) - aivan yhtä lailla disjunkttiivinen kuin sanokaamme Bruce Andrewsinkin teokset. On opettavaista havaita, miten epäselvää, polveilevaa ja sotkuista arkipuheemme on, jos tutkimme sitä ja kehystämme sen niin, että tuttu muuttuu tuntemattomaksi.

Vuosina 2000-2001 otin vielä yhden askeleen eteenpäin sarjassani "epäluovia kirjoituksia", joista yksi on New York Timesin transkriptioon perustuva *Day*. Halusin tehdä oudoksi meille kaikille kaikkein tutuimman kirjoitetun kielen muodon eli sanomalehden, ja katsoa mitä tästä syntyisi. "Kirjoitin puhtaaksi" koko yhden päivän numeron sisällön (kaikki missä tahansa kohtaa lehteä esiintyneet sanat tai kirjaimet, yhtä lailla toimituksellisen kuin mainosisällönkin). Lopullinen käsikirjoitus on yli 900 liuskaa ja sisältää aivan kaiken: urheilutulokset, elokuvaohjelmat, pörssikurssit, luokitellut ilmoitukset jne.

Jälleen - aivan kuten *Soliloquyn* tapauksessakin - projekti tuli sisältämään paljon muutakin kuin yhden tekstin transkriboinnin toiseksi. Jo yksinkertainen kopiointitoimenpide edellytti kymmeniä erilaisia päätöksiä. Niinpä myös *Soliloquyn* pätee, että se on äärimmäisen keinotekoinen ja

teennäinen teksti. Tällä tavoin olen päätenyt havaitsemaan, että jo minkä tahansa tekstin yksinkertainen kopiointi on ymmärrettävä validiksi kirjoittamiseksi. Kielen siirtäminen paikasta toiseen on epäluova luova teko. Näin meidän ei oikeastaan koskaan enää tarvitsisi "kirjoittaa". Kopiointi riittää - ja on sinänsä jo täysin tyydyttävää.

Tällä on vaikutuksensa myös syntyvään tekstiin: kyse on paljon enemmän kielen kokonaisuudesta ja sen totuudesta, ei niinkään keinotekoisesta fragmentoinnista, jolla on niin vahva asema suuressa osassa kielirunoutta. Tämä on asia, josta uusi sukupolvi on hyvin kiinnostunut: Miten säilyttää semanttinen merkitys (ilman todellista fragmentaatiota), ja silti pitää kieli elävänä ja outona modernistisena, jälkicagelaisena kirjoituksena. Juuri tämä pyrkimys perustelee kopioinnin ja lainaamisen. Tuttu ja arkipäiväinen tehdään äkkiä vieraaksi tai oudoksi ilman, että lauseita oikeastaan hajotetaan. Voimme unohtaa "uusauseen" (New Sentence). Vanha lause sopivasti kehystettynä on ihan riittävän kummallinen.

LL: "Elävänä ja outona" on minusta hyvin sanottu. Charles sanoo mielestäni osapuilleen saman asian näin: "jokainen teksti voidaan alistaa runolliseen luentaan." Minusta tämä jännite on havaittavissa jo niinkin varhain kuin Keatsilla (jos sallit viitata näin kaukasiin asioihin: Keats on kotijumalani), jonka mielestä runouden tuli tarjota "fine excess", mutta joka toisaalta katsoi että "jokainen on runoilija" vrt. hieno kirje 19. helmikuuta 1818: "Minusta taas näyttää, että melkein kuka tahansa voi (...) kehrätä (...) omasta ilmapasta linnastaan". Asetin tämän ajatuksen niin sanoakseni ajankohtaistestiin syöttämällä yllä olevan lauseesi "Se on äärimmäisen keinotekoinen ja teennäinen teksti" ("It is an extremely artificial and contrived text") Googlen hakulaatikkoon ja kopipeistasin sitten kymmenen ensimmäistä vastaussivua Wordiin, poistin otsikot, linkkiosoitteet ja välitteet ja lopulta jaoin jokaisen "extremely", "artificial", ja "contrived" -sanan omalle rivilleen. Minusta näin syntynyt **runo** näyttää alleviivavan meidän "jokaisen" surffauskokemusten (oleellisesti?) runollista rakennetta (moniäänisyys, toistot, fragmentaarisuus ja disjunktivisuus). Tässä ollaan ehkä lopulta lähempänä "uuslausetta" - mutta kuka tietää, ehkä "vanhaa" ei koskaan ollutkaan...

KG: Projektisi antaa uutta merkitystä termille "automaattinen kirjoitus." Uskon, että monet muutkin pohtivat tänään samantapaisia kysymyksiä. Useat nuoremmat runoilijat pyrkivät ymmärtämään ja hahmottamaan sitä valtavaa teksti- tai kielimassaa, joka meillä on verkon kautta käytettävissämme. Vuonna 1996 julkaisemassani kirjassa *No. 111*, käytin runsaasti hyväkseni verkkoa - tämä siis aikana, kun internet vielä oli pelkkää tekstiä, Lynx-selaimessa. Olen sanonut aikaisemmin, että en ole enää runoilija tai kirjailija, vaan "tekstinkäsittelijä". Tarkoitan tätä kirjaimellisesti. Minusta uusi innovatiivinen kirjoittajapolvi pyrkii ennen kaikkea haalimaan ja kokoamaan valtavia tekstimääriä - joko ohjelmoinnin keinoin, tai sitten vain puhtaan keräilyvietin ohjaamina - ja sitten määrittelemään parametrejä vastaavanlaisissa projekteissa käytettäväksi kehyksiksi. Ajattelen tässä esimerkiksi Brian Kim Stefansia, Darren Wershler-Henryä, Craig Dworkinia ja Christian Bökiä. Meistä kaikista on tulossa kielen keräilijöitä, kokoamme päivittäisen satomme netin tarjoamalta viljavalta vainiolta...

Internetin nousu tulee pakosta muuttamaan dramaattisesti suhdettamme kirjoittamiseen ja lukemiseen - ellei näin jo ole tapahtunutkin. Eräs ystäväni valitteli äskettäin, että hän tahtoo verkossa lukea ahnaasti ja piittaamattomasti, tyytyen vain vilkaisemaan sellaista, jonka painettuna olisi lukenut paneutuen. Sanoin, että sen sijaan että valittaa tuota, hän voisi suhtautua siihen uudenaikaisena lukemisen strategiana. Nimittäin juuri noinhan me nykyään luemme. Käytän usein esimerkkinä sanomalehteä. New Yorkissa me "luemme" *New York Timesia* kymmenisen minuuttia, ja sitten heitämme sen pois. Tietenkään emme ole silloin lukeneet sitä, emme edes pientä osaa siitä. Kun kirjoitin puhtaaksi kokonaisen *New York Timesin* numeron, tulin ensimmäistä kertaa lukeneeksi sen "kannesta kanteen", myös kaiken pikkupräntin, jonka yli aina hyppäämme.

LL: Tämä liittyy kiinnostavasti siihen, mitä sanoit äskettäin keskustelussasi Marjorie Perloffin kanssa **Jacket**-nettilehdessä. Minullakin on taipumus ajatella, että "jos jokin ei ole netissä, sitä ei ole". Niin ikään uskon, että internetin vaikutusta julkaisemiseen tai viestintään yleensä ei vielä ole ymmärretty koko laajuudessaan. (Minulle internet tietyllä tapaa edustaa taiteen "loppua" erikoistuneena käytäntönä.)

KG: Olen samaa mieltä. Minulle modernismin kaikkein tärkein teesi oli juuri tuo, että taide lakkaa olemasta erikoistunut käytäntö. Kuten sanot, verkko on seuraava askel kohti tämän ihanteen toteutumista. Minusta se on ylittämätön jakelukanava tai -media, ja juuri tämä merkitsee paradigmaattista muutosta. Nyt emme enää tarvitse kustantajia ja kirjan painamis- ja jakelukustannuksia. Innovatiivisen kirjoittamisen tapaiselle lahjataloudelle netti on korvaamattoman arvokas.

Toisaalta internetin yleinen esteettinen yhdenmukaisuus (256 väriä, kaikki kuvat samoilla työkaluilla luotuja jne.) tietyllä tavalla nostaa erikoistuneempien taiteellisten käytäntöjen arvoa. Äkkiä asiat, jotka eivät ole uusinnettavissa, monistettavissa tai vietävissä verkkojakeluun - kuten esimerkiksi savenvalanta, tai öljymaalaukset - saavat uudenlaista arvoa.

LL: Hyvä ajatus tuo, että yksi muoto tai media vaikuttaa toisen ehtoihin tai edellytyksiin. Toisinaan ajattelen että "kirja" tulee säilymään ("ikuisesti", niinkuin itse toisaalla sanot yksittäisistä kirjoista) paljossa samaan tapaan kuin sanokaamme klassinen baletti on säilynyt - ei pysähtyneenä, mutta silti kykenemättä enää ylittämään tiettyjä rajoja, koska sen "toinen" on jo toiminnassa niiden tuolla puolen...

KG: Eräs suuria harhakäsityksiä internetin suhteen on juuri se, että se mukaa tulee tekemään tyhjäksi _____ ja panemaan päiviltä _____ (täytyä tyhjät kohdat). Näen netin kernaammin lisäkkeenä, joka ei aiheuta minkään aiemmin olleen katoamista. Tämä merkitsee, että asiat elävät rinnakkain virtuaalisessa ja fyysisessä maailmassa. Kirjat eivät tule katoamaan, ne vain täydentävät verkossa julkaistua. Niin kauan kuin parempaa ratkaisua ei keksitä, emme halua ottaa e-book-lukijaamme tai kannettavaamme mukaamme rannalle lehdenlukua varten.

LL: Palataksemme siihen mitä sanoit aluksi puheesta: yhteen aikaan ajattelin, että internet edustaa kustantamisen paluuta puhutun sanan maailmaan (tai nousemista sen tasolle). Mainitsit sanan talous, ja kysymyksellä "tuotantoedellytyksistä" onkin tässä keskeinen merkitys. Mehän emme normaalisti voi laskuttaa siitä, että avaamme suomme... ja totta, useimmiten puheemme on "roskaa". Nähdäkseni sama pätee internetiin - ja online-kirjallisuuteen ja taiteeseen. Kirjallisuutta ei voida yksinkertaisesti vain "siirtää" nettiin, tai ajatella sitä vain "jakelukanavana", ilman että tämä vaikuttaisi itse kirjallisuuden ajatuksen - yhtä hyvin kuin yksittäisten kirjoitusten - taustalla oleviin perustaviin arvoihin ja arvostuksiin. Kirjailijalle mukamas kuuluvan "copyrightin" paljastuminen fiktioksi on tässä vain yksi esimerkki. Oikeastaan verkossa ei lainkaan voida puhua "jakelusta", ainoastaan teosten tuomisesta "saataville", mikä on tietyssä mielessä aivan eri asia...

KG: Tässäkin kaikki riippuu siitä taloudesta, jossa taide-esine [art object] kiertää. Jos puhumme sellaisesta kirjallisuudesta, jonka perustava arvo (taloudellisessa mielessä) on nolla (kuten innovatiivinen kirjallisuus, runous jne.), kyse on yksinkertaisesti vain tietystä radikaalista jakeluparadigmasta. Sen sijaan voittoon tähtäävän kirjallisuuden kohdalla voidaan minunkin mielestäni puhua oleellisesta merkityssiirtymästä, joka huipentuu, juuri kuten sanot, tuohon "saataville tuomisen" ajatukseen. Meidän taloussammamme internet on yksinkertaisesti vain pitkä käsi, joka ruokkii lukijoita sellaisella, jota muutoin olisi mahdotonta hankkia.

LL: Samaa aikaan muodostumassa olevat uudet ehdot auttavat näkemään entiset edellytykset uudessa valossa. Esimerkiksi: kaikkiaan olemme aina tienneet, että runokirjojen julkaiseminen on kustantamoille (myös) tietynlaista imagomarkkinointia. Mutta ehkä emme ole voineet nähdä selvästi, millä tavalla tämä on vaikuttanut siihen tapaan, jolla arvotamme yksittäisiä kirjoja tai runoja - "innovatiiviset" ja avantgardistiset mukaan lukien? Minusta sinun tuotantosi toimii tässä tavallaan kritiikkinä, silmien aukaisijana. Oletko samaa mieltä?

KG: Yksi juttu jonka netti on minulle tehnyt on, juuri tämä, että se objektivoi kielen, usein irrottaen sen niistä kehyksistä, joista se on perinteisesti ammentanut merkityksensä. Olen kehittänyt tämä ilmiön kuvaamiseksi uuden käsitteen "alaston media" [nude media]. Tarkoitan sitä, että kun sanokaamme joku MP3-tiedosto ladataan omalle koneelle jostakin UbuWebin tapaisesta kontekstista, siitä tulee vapaa tai alaston - se riisutaan niistä ulkoisista merkitysijöistä, jotka yleensä vaikuttavat taideteoksen arvottamiseen aivan samassa määrin kuin sen sisältökin. Täydellisesti irrotettuna ostoimpulsseista, vailla sen enempää brandin kuin oppineiden alaviitteidenkään tarjoamia koristeita, vailla minkäänlaista

auktorisoivaa lähdettä josta se kumpuaisi, tällaiset taideteokset tarjoavat kuluttajalleen pelkän viinin, ilman pulloja. Kiertäessään horisontaalisessa [peer-to-peer] jakelujärjestelmässä alaston media usein menettää historiallisenkin merkityksensä sulaen eräänlaisiksi vapaasti kelluviksi ääniteoksiksi ja kiertäen ratoja, joille se ei perinteisesti puettuna koskaan päätyisi. Tämä koskee kaikkia verkkopohjaisia medioita - yhtä hyvin ääntä, kuvaa kuin tekstiä.

LL: ... mikä tuokin mieleeni tuossa mainitussa Jacket-keskustelussa esittämäsi huomautuksen avantgarden / valtavirran vastakkaisista rooleista yhtäältä kirjallisuudessa ja toisaalta kuvataiteissa. Kuka tietää, ehkä tämä muuttuu kun etenemme Benjaminin "mekaanisen uusintamisen ajasta" uuteen "kaikkien keskinäisyhteyden" [ubiquitous connectivity] aikaan? Joka tapauksessa sinä, jonka tie on kulkenut kuvataiteista kirjallisten taiteiden puolelle, tunnut asettuvan ikään kuin kiinnostavaan risteykseen...

KG: Totta, minulla on ollut onni saada nähdä nuo molemmat maailmat, ja tässäkin on mainittava talous ja kontekstiin asettamisen merkitys. Niin kauan kun öljymaalaukset ovat maailman kalliimpia taide-esineitä (Van Gogheista maksetaan lähes 100 miljoonaa dollaria, maailman kallein timantti maksaa "vain" 16 miljoonaa), kuvataiteet eivät yksinkertaisesti voi siirtyä "kaikkien keskinäisyhteyden" aikaan.

Sen sijaan kirjallisuuden ja musiikin kohdalla uusien jakelujärjestelmien paradigmat vaikuttavat jo täydellä voimallaan. Sanat ja musiikki digitaalisessa muodossaan tosiaan sopivat saumattomasti Benjaminin ideoihin uudessa "kaikkien keskinäisyhteyden" ympäristössä. Kirjallisuuden ja musiikin vaikutus on aina perustunut määrään hinnan sijasta. Internet tulee lisäämään niiden saatavuutta eksponentiaalisesti - samalla koko ajan ohentuen ja laajentuen tavalla, jota vielä kymmenisen vuotta sitten ei olisi voinut kuvitella.

LL: Kun nyt mainitsin (Walter) Benjaminin, otin ja kaivoin esiin hänen tunnetun esseensä (**netistä, tietenkäin**) Huomioni kiintyi siihen, miten Benjamin selittää "auran" - eli ehdottoman yksilöllisyyden taideteoksen tärkeimpänä edellytyksenä - kuihtumista taiteilijan / esittäjän ja hänen yleisönsä välittömän kontaktin häviämällä (mikä Benjaminille olennoitu nimenomaan teatterin ja elokuvan välisessä erossa). Nyt näyttäisi, että verkon ja tuon sinun kiinnostavan "alastoman mediasin" myötä olemme saaneet ehdottoman yksilöllisyyden ja auran takaisin - vaikka sen sijainti ja hallintapiste onkin nyt toinen, ei enää taideteoksen lähettäjä/laatija, vaan sen vastaanottaja. Mitä sanoisit tähän?

KG: Minusta suuri osa uudesta verkkotaiteesta itse asiassa käyttää verkon mekanismeja sisältönään. Vuonna 1996 muuan tuntemani ranskalainen elokuvaohjaaja esitti teorian, jonka mukaan on enää hyödytöntä kysellä taiteen "uusien tyyliuuntien" perään. Hän sanoi - hyvin tarkkanäköisesti - että taiteen uusi paradigma on jakelu. Uskon hänen tarkoittaneen, että tänä lakkaamattoman ja loputtoman pluralismin aikakautena ei ole niinkään paljon merkitystä sillä, mitä teet - internet-avaruudessa aivan kaikenlaiselle taiteelle on aina yleisönsä - kuin sillä, miten jaat tai levität sitä. Minusta näyttää, että verkkotaiteilijat ja e-runoilijat usein sivuuttavat kysymyksen jakelusta keskittyen pikemmin ohjelmointiin ja median muokkaamiseen liittyviin kysymyksiin. Mielestäni molemmat puolet ovat tärkeitä, ja itse haluaisin korostaa juuri radikaalin jakelun merkitystä - niin taloudellisesti kuin poliittisestikin.

Lisää Kenneth Goldsmithista:

<http://epc.buffalo.edu/authors/goldsmith/>
<http://www.ubu.com/>

Leevi Lehdon Google-generaattori UbuWebissä:

http://www.ubu.com/feature/contemp/feature_lehto.html